

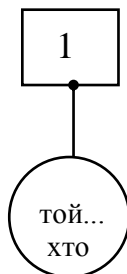
Зразки розбору елементарних складнопідрядних речень

Тільки той¹ збирає урожай, ХТО невтомно ниву засіває² (Л. Дмитерко).

1. Непитальне (розповідне).
2. Неокличне.
3. Стверджувальне.
4. СПР мінімальної структури (2 ПО).
5. Перша ПО – головна; друга ПО – підрядна, маркована засобом синтаксичного зв'язку.
6. Підрядна частина посідає постпозицію щодо головної ПО.
7. Структурна схема:

[S₁ Той Vf (Т т, С. д, Р⁻), (S₂ ХТО Vf (Т т, С. д, Р⁻)).

8. Графічна схема:

8. Друга – підрядна – ПО залежить від першої (головної) ПО й пов'язана з нею підрядним неаналогійним зв'язком, утворюючи нерозчленовану, гнучку структуру на основі корелятивного зв'язку.
9. Тип підрядної частини – займенниково-співвідносна (предметно-ототожнена).
10. Засіб зв'язку: корелятивна пара – анафоричний елемент (ТОЙ) + сполучне слово (ХТО).
11. Кома у СПР.

Перша ПО *Тільки той збирає урожай...* побудована за схемою ПР:

1. Стверджувальне.
2. Дійсний спосіб, синтаксично теперішній час, вихідна форма парадигми.
3. Двоскладне.
4. Pron Vf.
5. Поширене.
6. Повне.
7. Підмет *той* – номінативний однослівний, виражений вказівним займенником у Н. в.

8. Присудок збирає – простий дієслівний, виражений особовою формою дієслова.
9. Поширювач прислівний:
збирає (що?) урожай..... – об’єктного типу (прямий), виражений іменником у 3н. в. без прийменником, одн., чол.. роду.
10. Семантична структура:
той (S) – збирає (P) – урожай (O) – трикомпонентна.
11. Комунікативна будова речення: *Тільки той^R / збирає урожай^T...*
(R / T: нейтральне висловлення).
12. Неускладнене.
13. Подільне.

Примітка: другу ПО розбираємо аналогічно.

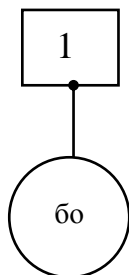

*Дитинство живе в людині від початку до кінця її життєвого кола,
БО це найкраща частина її центру (У. Самчук).*

1. Непитальне (розповідне).
2. Неокличне.
3. Стверджувальне.
4. СПР мінімальної структури (2 ПО).
5. Перша ПО – головна; друга ПО – підрядна, маркована засобом синтаксичного зв’язку.
6. Підрядна частина посідає постпозицію щодо головної ПО.
7. Структурна схема:

[S₁ Vf (T_T, C, д, P⁻)], (S₂ БО соп₀ N₁ N₂ (T_T, C, д, P⁻)).

8. Графічна схема:

8. Друга – підрядна – ПО залежить від першої (головної) ПО й пов’язана з нею підрядним аналогічним зв’язком, утворюючи розчленовану, негнучку структуру на основі детермінантного непередбачуваного зв’язку.
9. Тип підрядної частини – зі значенням зумовленості (причини).

10. Засіб зв'язку: семантичний сполучник – БО.
11. Кома у СПР.

Перша ПО Дитинство живе в людині від початку до кінця її життєвого кола... побудована за схемою ПР:

1. Стверджувальне.
2. Дійсний спосіб, синтаксично теперішній час, вихідна форма парадигми.
3. Двоскладне.
4. N₁ Vf.
5. Поширене.
6. Повне.
7. Підмет дитинство – номінативний однослівний, виражений іменником у Н. в.
8. Присудок живе – простий дієслівний, виражений особовою формою дієслова.
9. Поширювачі прислівні:
живе (в кому?) у людині – об'єктного типу (непрямий);
живе (від коли?) від початку кола та *живе* (до яких пір?) до кінця кола – обставинні поширювачі зі значенням часу, виражені семантично нерозкладними словосполученнями «прийменник *від* + іменник у Р. в. + іменник в Р. в.» та «прийменник *до* + іменник в Р. в. + іменник у Р. в.»;
кола (якого?) життєвого – означальний узгоджений поширювач, виражений відносним прикметником сер. роду, одн., у Р. в.
10. Семантична структура:
дитинство (S) – живе (P) – двокомпонентна.
11. Комунікативна будова речення: Дитинство^T / живе...^R
(T / R: нейтральне висловлення).
12. Неускладнене.
13. Подільне.

Примітка: другу ПО розбираємо аналогічно.

Якщо правильно пояснити людям «навіщо»,
то вони завжди знайдуть спосіб «як» (Джордан Белфорт)